

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

שם הקורס: מגילות רות ואסתר [מתוקשב]

תש"פ

שם המרצה: הרב ד"ר עדי בלכר

מסלול/התמחות: תנ"ך

היקף שעות: 1 ש"ש

תוכן הקורס ומטרות הקורס

הקורס יעסוק בשתיים מחמש המגילות שבמרכזן עומדת גיבורה נשית. במסגרת הקורס נדון בהיבטים ההיסטוריים של שתי המגילות ובהיבטים הספרותיים שלהן. בהיבט הספרותי נבקש להאיר את מערכות היחסים שבין הדמויות בכל אחד משני סיפורי העלילה ולבחון כיצד הן תורמות להתפתחות העלילה. דיון נוסף יוקדש לעריכת השוואה בין שתי הדמויות הנשיות שעומדות במוקד שני הסיפורים.

ראשי פרקים/יחידות הוראה בקורס

נושאים	פרשנים ופריטים ביבליוגרפיים
1 "ויהי בימי אחשורוש": פתיחתה של מגילת אסתר ורקעה ההיסטורי	א' וייזר, "מגילת אסתר", בתוך: א' וייזרו ב"צ לוריא (עורכים), ספר קורנגרין , תל אביב תשכ"ד, עמ' 124-139. י' לנדי, ויהי בימי האימפריה הפרסית , ירושלים תשע"א, עמ' 46-47.
2 משתאותיו של אחשורוש: תיאור ומטרותיו	י' אריאל, מור והדס , חיספין 2000 [עמ' 261-269] א' הראל-פיש, שירת מקרא: עדות ופואטיקה , רמת גן 1993 [עמ' 22-17] ש' רוזנברג, 'וריאציות מוזיקליות על המגילה', בעקבות הזמן היהודי , תל אביב 2013, עמ' 176-180
3 הדמויות במגילה: המן, מרדכי ואסתר	א' וייזר, "מגילת אסתר", בתוך: א' וייזרו ב"צ לוריא (עורכים), ספר קורנגרין , תל אביב תשכ"ד, עמ' 124-139 [עמ' 131-132] ע' ברנר-עידן, נשים במקרא , תל אביב תשע"ח [עמ' 39-57]

<p>א' גוטליב-זורנברג, תהום אל תהום: סערות הנפש של גיבורי התנ"ך, בתרגום א' שולץ, אור יהודה 2017, עמ' 108-117.</p> <p>ר' וולפיש, "תפקידן של דמויות המשנה במגילת אסתר", בתוך: א' בזק (עורך), הדסה היא אסתר: ספר זיכרון להדסה אסתר (דסי) רבינוביץ ז"ל, קובץ מאמרים על מגילת אסתר, אלון שבות תשנ"ז, עמ' 141-149.</p> <p>ע' שטיינזלץ, 'אסתר – שליחות בהרמון', נשים במקרא, תל אביב תשמ"ג, עמ' 91-86.</p>		
<p>ח' מאק, ותאמר בלבה: נשים מהמקרא בצומתי חיים, תל אביב 2014, עמ' 293-308.</p> <p>ר' וולפיש, "תפקידן של דמויות המשנה במגילת אסתר", בתוך: א' בזק (עורך), הדסה היא אסתר: ספר זיכרון להדסה אסתר (דסי) רבינוביץ ז"ל, קובץ מאמרים על מגילת אסתר, אלון שבות תשנ"ז, עמ' 141-149.</p> <p>מ' צפור, "מדוע לא נכתב שם ה' במגילת אסתר? עיון במקורות הקדומים ובדברי חכמי ימי הביניים", בית מקרא נו (תשע"א), עמ' 58-70.</p>	<p>ההתמודדות עם האיום ואופייה</p>	<p>4</p>
<p>מ' טרופר, "מקומה של מגילת רות בין ספרי המקרא", בשבילי מקרא ורש"י, תל אביב תשנ"א, עמ' 111-115.</p> <p>י' ציגלר, רות: מניכור למלוכה, בתרגום ב' בן-ברוך, ירושלים 2018, עמ' 27-64.</p> <p>י' בכרך, אמה של מלכות, ירושלים תשכ"ט, עמ' 18-13]</p>	<p>פתיחת המגילה בין מגילת רות לתקופת השופטים</p> <p>תהפוכות משפחת אלימלך בתקופת הרעב בארץ ישראל</p>	<p>5</p>
<p>פ' מלצר, רות, חמש מגילות (דעת מקרא), ירושלים תשנ"ו [עמ' ה-יג]</p> <p>י' ציגלר, רות: מניכור למלוכה, בתרגום ב' בן-ברוך, ירושלים 2018, עמ' 156-147]</p> <p>מ' גרסיאל, "המבנה הספרותי, התפתחות העלילה ומלאכת המספר במגילת רות", בית מקרא 23 (תשל"ח), עמ' 444-454.</p> <p>הרב ד' הנמן, "מערכות יחסים במגילת רות", בינות (תשס"ח), עמ' 129-140.</p>	<p>מערכות יחסים ביו הדמויות במגילת רות מסע הנשים – בין השכל ללב בשדה בעז - בין ציפיות לאכזבות</p>	<p>6</p>
<p>א' אבנרי, עומדות על הסף: שייכות וזרות במגילות רות ואסתר, ירושלים תשע"ה, עמ' 18-13, 173-161.</p>	<p>השוואה בין רות לאסתר</p>	<p>7</p>

ת' מאיר, נערה מואבייה , חולון 2019, עמ' 51-50. א' שביד, חכמתה של מלכות ישראל , תל אביב 2007, עמ' 353-408.		
--	--	--

חובות/דרישות הקורס

1. נוכחות פעילה וביצוע מטלות.
2. קריאת חומר החובה ומבחן (100% מהציון).

דרכי התקשרות עם המרצה

דוא"ל: le7adi@013.neto.net

ביבליוגרפיה

קריאת חובה

1. פ' מלצר, **רות, חמש מגילות** (דעת מקרא), ירושלים תשנ"ו [עמ' ה-ג].
2. א' וייזר, "מגילת אסתר", בתוך: א' וייזר וב"צ לוריא (עורכים), **ספר קורנגרין**, תל אביב תשכ"ד, עמ' 124-139.
3. י' ציגלר, **רות: מניכור למלוכה**, בתרגום ב' בן-ברוך, ירושלים 2018, עמ' 27-64.

קריאת רשות:

1. א' אבנרי, **עומדות על הסף: שייכות וזרות במגילות רות ואסתר**, ירושלים תשע"ה, עמ' 13-18, 161-173.
2. י' אריאל, **מור והדס**, חיספין 2000, עמ' 261-269.
3. י' בכרך, **אמה של מלכות**, ירושלים תשכ"ט, עמ' 13-18.
4. ע' ברנר-עידן, **נשים במקרא**, תל אביב תשע"ח, עמ' 39-57.
5. א' גוטליב-זורנברג, **תהום אל תהום: סערות הנפש של גיבורי התנ"ך**, בתרגום א' שולץ, אור יהודה 2017, עמ' 108-117.
6. י' גרוסמן, **אסתר: מגילת סתרים**, ירושלים 2013.
7. מ' גרסיאל, "המבנה הספרותי, התפתחות העלילה ומלאכת המספר במגילת רות", **בית מקרא** 23 (תשל"ח), עמ' 444-454.
8. ד' הנמן, "מערכות יחסים במגילת רות", **בינות** (תשס"ח), עמ' 129-140.
9. א' הראל-פיש, **שירת מקרא: עדות ופואטיקה**, רמת גן 1993, עמ' 17-22.
10. א' וייזר, "מגילת אסתר", בתוך: א' וייזר וב"צ לוריא (עורכים), **ספר קורנגרין**, תל אביב תשכ"ד, עמ' 124-139.

11. ר' וולפיש, "תפקידן של דמויות המשנה במגילת אסתר", בתוך: א' בזק (עורך), **הדסה היא אסתר: ספר זיכרון להדסה אסתר (דסי) רבינוביץ ז"ל, קובץ מאמרים על מגילת אסתר**, אלון שבות תשנ"ז, עמ' 141–149.
12. מ' טרופר, "מקומה של מגילת רות בין ספרי המקרא", **בשבילי מקרא ורש"י**, תל אביב תשנ"א, עמ' 111–115.
13. י' לנדי, **ויהי בימי האימפריה הפרסית**, ירושלים תשע"א, עמ' 47–46.
14. ת' מאיר, **נערה מואבייה**, חולון 2019, עמ' 51–50.
15. ח' מאק, **ותאמר בלבה: נשים מהמקרא בצומתי חיים**, תל אביב 2014, עמ' 293–308.
16. מ' צפור, "מדוע לא נכתב שם ה' במגילת אסתר? עיון במקורות הקדומים ובדברי חכמי ימי הביניים", **בית מקרא נו (תשע"א)**, עמ' 58–70.
17. ש' רוזנברג, 'וריאציות מוזיקליות על המגילה', **בעקבות הזמן היהודי**, תל אביב 2013, עמ' 176–180.
18. א' שביד, **חכמתה של מלכות ישראל**, תל אביב 2007, עמ' 353–408.
19. ע' שטיינולץ, "אסתר – שליחות בהרמון", **נשים במקרא**, תל אביב תשמ"ג, עמ' 86–91.